

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Szászország s a július 11-diki diadalünnepély Drezdában.

Drezda, júl. 12-én.

Több hónapja már, hogy távol hazamtól egyedül csak a Musáknak élek, tudományokkal s művészetekkel foglalkozom. Sok szepet láttam, hallottam s tanultam is e 272 □ mérföldnyi területen 2.434.990 lakót számláló szép kis országban, mely egyike Németország, sőt egész Európa legmiveltebb s legboldogabb országainak. Becsületesség, szorgalom, kedélyességgel párosult higadtság, minden szép és jó iránt nem csak lelkesültség, de folytonos kitartás, csinoság és takarékoság, idegenek és utazók iránt ép úgy, mint egymás iránti barátságos gyöngéd finom bánásmód: főbb jellemvonásai e népnek.

Hogy egész valóságában megismerhessem s tanulmányozhassam ezen általános miveltéséről világszerte híres nemzet szellemét, elmentem a nép minden osztálya közé. Volt alkalmam érintkezni, sőt társaságában lenni a részét vehetni a legmagasabb miveltésű osztálynak: főnemességnek és tudósoknak, előkelőbb és alsóbbrendű polgároknak; elmentem az egyszerű szántóvető ekéje mellé, a kézműves szerény kunyhóba, s örömmel tapasztaltam, hogy az összes nép e különböző osztályai között nincs meg az a végtelen különbség, mely más akárhány magát miveltnek tartó nemzetnél még megvan.

A nép minden osztálya bir annyi ismerettel s miveltéssel a maga állásához és köréhez méltán, a mennyit állása s a mai haladott kor minden nemzete és haza polgárától megkíván s méltán megkivánhat. S hogy a kor e kívánalmát Szászország mennyire fogta fel, elég, ha annyit mondom, részletezésekre ki nem terjeszkedve, hogy itt az egész országban egyetlen ember — férfi, mint nő — sem találkozik, ki teljes tudatlanságban, minden elemi ismeretek nélkül volna, ki legalább is írni és olvasni ne tudna. Az újabb népművelési intézkedések és rendeleteknél fogva pedig kivétel nélkül minden férfi- és leánygyermek hat éves korától 14 éves koráig valamely iskolában tanulni köteles; mely népművelésügyi rendelet teljesítését tekintetben a kormány nagy szigorral jár el, azaz hogy járja el, hogyha szükségesnek látszik, de nincs eset rá, hogy valamely szülő gyermekét önként s jó kedvvel ne küldje iskolába, s a gyermek már hat éves koráig belélti magát azon gondolatba s annyira megbarátkozik azon tudattal, hogy neki iskolába kell menni, hogy szüntelen büntetésnek tekintend, hogyha iskolába nem eresztődik; mi tekintetben mindenesetre az érdem a szülőké, kik gyermekeiket lassanként erre előkészítik, kik átérik és érzik azt, hogy az írás szavai szerint: Nem csak kenyérrel él az ember, hanem az Istennek minden igéjével; átérik és érzik azt, hogy az általános népművelődés a mai kor legfőbb kívánalma, hogy valamely nemzet miveltté s boldoggá csak az általános népművelés és népművelődés által lehet, mely sok áldozatra s fáradságra kerül, de meghozza gyümölcsöt; s hogy végül egy nemzet tekintélyre, nagyságra csak úgy juthat fel, a boldogságot valódiul csak úgy élvezheti, ha minden polgára illő miveltéssel bir; nem csak, sőt a mai korban még a csataterén is nagyon sokat határoz valamely nemzet miveltési állapota, s hova tovább mind igazabba kezd válni a közmondás: Többet észszel, mint erővel.

Ha győzelemmel tér vissza a csatateréről a véres küzdelemben kifáradt harcos, mennyire tudja egy mivelt nép elismerni, méltányolni és jutalmazni a hazaért küzdő fainak fáradsáimait s utolsó csepp véréig való áldozatát, bizonyítja azon egyszerű ünnepélyes jelenet, melynek tegnap, e hó 11-én Szászország fővárosában Drezdában magam is szintén szemtanúja voltam.

Egy héttel ezelőtt jött meg azon örömdetes hír, hogy Szászország hadseregének nagyobb része, száma 20,260 főből álló sereg haza térvén, az említett napon meg fog érkezni az ország fővárosába. — „Hogy és miként fogadjuk?” hangzott az összes nép ajkán. — Nagyon, kicsinek óhajta várták az örömnapot, melyen üdvözölhetik azokat, kik érettek, illetőleg a hazaért, oly hosszú idő óta lankadatlanul küzdenek, s kik iránt alkalmuk lehet a tartozó adó háliját leróni.

A győzelmi díszkapuk néhány nap alatt készen voltak Drezda főutcáján, melyeken a győzelemmel visszatérő hadsereg átvonulandó vala. Az ország minden részéből szekerekkel özönlöttek a zöld ágak és virágok; a város minden nöje néhány nap óta koszorú- és bokréta-közzel foglalkozott; a város minden zenekara, a mindenféle társulatok és iskolák dalárdái, egygyé olvadva, tartották próbáikat. A bevonulás napját megelőző nap délutánján már a város minden, még a jelentéktlenebb utcái házainak is egymással szembe néző ablakait zöld ágak- és virágokból fűzők kötötték össze s ezenkívül minden egyes ablakokból koszorúk függtek ki; az egymást érő lobogók elsötétítették az utcákat, melyeken a nép ezreinek árja hullámzott, s az egész város egy meghatározott szokatlan ünnepélyességet öltött magára. A városban kívül eső nagy térségen 11-én reggeli 9 órákor egyenesültek már a különböző csapatok, melyek a király és a koronahercegek megjelenésére várakoztak,

kiket 10 órákor fogadtak is, s a király szemlét tartván az egész sereg felett, 11 óra után megkezdődött a bevonulás a városba. A királyt a két szászkoronaherceg, a bajor herceg, egy pár más német herceg, s a törzstiszti kar kíséretében követték a különböző gyalog- és lovascsapatok. Megszólaltak az ezredek zenekara, s a város harangjainak zúgása, úgy tetszett, mintha versenyezni akart volna a nép „hoch“ kiáltásaival.

A győzelmi díszkapuknál díszruhában öltözött nők beérkezésorutalva kezökben, üdvözlék a királyt és vezérhercegeket, kiknek kihuzott kardjaikba tűzték a babérkoszorút, hol egyszermind a népet személyesítő kormányi tagok hálijukat s főirő köszönetüket fejezték ki a nép és nemzet nevében a győzelmes küzdelemért s a haza védelméért a vezér-hercegeknek, kik, továbbra is bizalomra és ragaszkodásra szólítván fel a népet, szintén megköszönték a magok és a hadsereg nevében a szeretteltjes fogadtatást és elismerést, melyben a nép őket s a hadsereget részesíti. Öröm volt hallani a vezér-hercegek szerény kifejezéseit: „Nem minket illet a dicőség, hanem a hadsereget, s annak minden vitéz harcosait, együtt csak kötelességeinket teljesítettük a haza iránt, melynek védelmére vagyunk hivatva,“ s ugyan ekkor átnyújtották a kapott babérkoszorúkat a sebesülteknek, kik egy külön emelvényen voltak elhelyezve.

A bevonulás helyenkénti néhány percig tartó szünettel 2 és ¼ óra hosszáig tartott, mialatt az ezredek zenekara s a helyenként felállított civil zenekarok és dalárdák folyvást működtek. Az utcákon tömegesen rendbeállított s a három-négy emeletes házak ablakaiba zsufoltság seregelt férfiak, nők és gyermekek ezreinek kezeiből süti-záporoként omlott a koszorú és virág a vonuló sereg fejére, örömközlések s éljenzések kíséretében, mialatt az egész város minden tornyaiban zúgtak a meghuzott harangok.

Valóban megható és egyszerű jelenet és ünnepély volt ez a száz nemzet életében; megható, melyhez hasonló századok lefolyta alatt alig fordul elő; felejthetetlen emlékü nem csak az érdeklött haza és nemzet, hanem minden más nemzetek fia előtt, kik ez ünnepélyen jelen voltak. Bámulat, öröm és fájdalom lepte meg egyszerre a jelenlévő és szemlélő keblét. Önkénytelenül is örömrágadtatott a szív, midőn annyi ezrek torkából hangzott az örömközlés, midőn egy nemzet örömnemzetét üli. De miként egyesek, úgy nemzetek életében is vajmi ritkán s talán sohasem szokott előfordulni olyan öröm, melybe valami fájdalom is ne vegyülne. Nem csak az ősz hulló sárga levelei, de a zöldelő tavasz virágai is eszünkbe juttatják rendszeren a mulandóságot, — mert tudjuk, hogy a legszebb rózsza is elhervad, s nem virít sokáig. Ép így, már csak az a gondolat is, hogy a legnagyobb boldogság, a legnagyobb öröm sem tart mindig, elég arra, hogy egy-egy fájdalmas érzés is átvonuljon az örömtől dagadt keblén.

Hát még ott, hol egyfelől öröm, másfelől fájdalmas jalkiáltás hallatszik. Fájdalom hangja? — De miért, midőn egész haza ül örömnemzet, midőn az egész haza örvend. Igen! — a haza örömeiben osztozni, minden honfinak kötelessége, valamint fájdalomában is, — csak hogy az örömet, valamint a fájdalmat is csak az szokta leginkább érezni, kinek abból legtöbb rész jutott.

Örvendett a néző lelke, midőn e nemzeti nagy ünnepély alkalmával, szülők gyermekeiket, nők férjeiket, gyermekek szülőiket a hosszú aggodalmas távollét után a harcozóról épen, egészségesen visszatérte, az edes haza földén ismét szerető karjaik közé szoríthatták, üdvözölhették; haj de vajmi fájdalmas volt hallani a siralmas kiáltásokat: Nincs többé gyermekem! nincs férjem! nincs atyám!!! Híjába keresem, nem találom. Nincs itt! ott maradt a csataterén, elvérzett a hazaért! Le van róva a haza iránti legnagyobb tartozás! Bizony hiszem, hogy szomorúan hangzott az ilyeneknek felébe az öröminduló s a harangok zúgása. Gyászinduló, halotti harang zúgása volt ez.

Mások meg akárhányan hazajöttek, viszont láthaták szereteteiket, barátaikat, jóismerőseiket, de baráti kezet nem szoríthattak, szülőiket, gyermekeiket nem ölelheték meg, mert nem volt kezök, elvitte azt az ágyugolyó, s csak életüket s a fájdalmas sebeket hozhatták magukkal. Bizony lerótták ezek is eléggé a haza iránti tartozást.

S kértem már most, valjon a haza tartozik-e valamivel annak, ki neki a legnagyobb tartozást róta le? Lehet-e szigorubb kölcsönös tartozás annál, mely a haza és az azt magát feláldozó közt van? Én azt mondom: nem lehet. Hiszen, ha egy haza mindent kíván fiától, a haza fia is kívánhat legalább valamit hazájától. Megkivánhatja méltán a férjében támasztát s mindenét vesztett özvegy, hogy ne csak pusztá vigasztalással, de tényre is segítsen a haza, könyeint letörölje s elhagyatott sorsán enyhítsen. Megkivánhatja a karját, lábát vesztett harcos, hogy hazája ne csak sebeit köntöze be, de éhenhalni se engedje.

Ha megérdemlik a virágokat, koszorúkat azok, kik győzőve tértek vissza hazájukba, bizony megérdemelnék valamit, legalább ennyit az is, kik győzőve haltak meg s kik győzőve vesztették tagjaikat a hazaért.

Bizonyára szép dolog, midőn a haza, egy nép

annyira kitüntett s koszorúkkal halmozza el győztes harcosait; ez az elismerés és hálaadásosság jele minden esetre; de a virágok, koszorúk elhervadnak, elporlanak s csak pillanatnyira lelkesítenek; de azon koszorúk, melyek az áldozatkészség és jöttetek virágaiból vannak fonva, soha sem hervadnak el, hatásuk mindig eleven és ugyanaz marad, azok hatásukat soha el nem veszítik.

Szászország, mely annyi széphek és jónak hazája, mely a szellemi fejlődés és miveltetés lobogóját oly magasan hordja Európa területén, s szellemi világossággal sok és nálánál még sokkal nagyobb hatalmu nemzeteknek is tud szolgálni, nem marad e tekintetben se hátra.

Boér Gergely.

Mit tanuljanak a honvédtisztek?

Senki sem tagadhatja, hogy a honvéd-tisztek kiképzésére eddigelő is már számos alkalom nyújtott, és hogy a tisztek általában véve élénken fel is használják azokat; a telen összeállított tisztifolyamok, s a m. k. t. egyetemen szervezett hadtanfolyam gyümölcseinek bizonyára nagy hasznát vesszük, ha majdan a haza védelmére sikra kellend szállani; — de azért ez irányban is még sok pótolni való marad hátra, — minek azonban, nagyrészt, a Ludoviceum megnyitásával lesz megfelelő.

Egyelőre a hadtudományok elemeinek meenél szélesebb körben való terjesztésére fektetett a főszű — a Ludoviceumon kell majd a tudományoknak magasabb részeit ápolni s terjeszteni. És ez igen helyes eljárás; előbb alapot kell vetni, melyen aztán tovább lehessen építeni. Vannak azonban bizonyos tantárgyak, melyeknek előadásához mielőbb hozzá lehetne — és kellene fogni, mert azoknak elsajátítása egyrészt föl nem tételez más katonai tudományok ismeretét és másrészt több évi gyakorlatot igényel. E tantárgyak közé soroljuk a nyelv-ismereteket. Általános helyesnek elismert elv, hogy minden hadseregben oda kell működni, miszerint mennél több tiszt érse a francia nyelvet és a szomszédállamok hivatalos nyelvét. A cs. kir. közös seregben e tekintetben nagy közömbösség tanúsított, és sorában akár-hány tábornokot, akár-hány segédtisztet lehetett találni, kik nemcsak hogy francziául nem beszéltek, de a német nyelven kívül, egyetlene gy szomszéd államnak hivatalos nyelvét sem értették. E hiány meg is termelte bőségesen mérges gyümölcseit. Mi e bajon aránylag könnyebben segíthetünk, mert a magyar egyáltalában fogékonyabb idegen nyelvek tanulására, mint a született németek. — Kérdés azonban, hogy nálunk mily nyelvek tanításáról kellene az államnak gondoskodni, és melyek lennének a magán-szorgalomnak átengedendők. Geographiai helyzetünknek fogva mi német, orosz, török, délszláv és olasz nyelven beszélő ellenség ellen lehetünk harcra kény-szerítve.

Ezek és a katonai diplomatiai viszonyokban használt francia nyelv lennének tehát általában véve azok a nyelvek, melyeknek terjesztéséről kellene leginkább gondoskodnunk; a német és délszláv nyelveket azonban nem kellene taníttatni, mert e nyelvek ugyanis eléggé elterjedtek honunkban, úgy hogy alig képzelhető honvédtábor, melyben akár-hány e nyelven beszélő tiszt ne lenne; politikai helyzetünknek fogva valószínű, hogy — egyelőre legalább — az orosz nyelvre sem lesz nagy szükségünk: fennmaradna tehát a francia, orosz és török nyelv, melyeknek tanításáról az államnak kellene gondoskodni, és ezek közt mindenképp az orosz nyelvre kellene főfigyelmünket fordítani, mert a francia nyelv amugyis annyira terjesztetik, hogy — különösen a fiatalabb tiszteknek nagyobb része azt már a hadi pályára való lépésekor érteni fogja, a török nyelv pedig általános politikai és művelődési okoknál fogva nem oly fontos, hogy annak előadását, talán más tantárgyra szánt költség rovására siettetni kellene. Nem így áll a dolog azonban az orosz nyelvre nézve. Oroszul beszél ma szomszédunk, mivel — minden emberi számítás szerint valószínűen leghamarabb fogunk összekocozanni és orosz nyelven fejlődik immár oly katonai irodalom, melyet ignorálni részünkről hiba lenne. Iparkodunk kell tehát az orosz nyelvet a honvédségben legalább annyira terjeszteni, hogy egyrészt békeidején mennél több tiszt kísérhesse az orosz katonai irodalmat figyelemmel, ne-hogy az orosz hadviselés sajátosságai az első csatákban megjeljenek, és hogy másrészt hadjárat alatt meenél több tiszt létezzék, kik az orosz hadi foglyokat kikérdezhessék, a kezükbe került orosz parancsokat és leveleket elolvashassák stb. Hogy e célzt elérhessük, egyelőre az egyetemi hadtanfolyamnál az orosz nyelv számára is kellene tanszéket felállítani és az előadási órákat aképen meghatározni, hogy minden Budapesten levő tiszt — ha akar — azokra elmehessen, és másodszor oly pályadíjat kellene magyarul írt orosz nyelvtan készítésére kitűzni, mely ügyes nyelvészti is, különösen a katonai életből merített példákkal ellátott orosz nyelvtan írására buzdítaná. Talán nem csalogunk, ha azt állítjuk, hogy az e célok elérésére megkiváncsító összegek által támadó pót-hitel az országgyűlés minden ellenetét nélkül szívesen megszavazná.

„Kat. Közl.”

Az 1870-ki 42-ik t. cz. 91 §-a alapján alakult kolozsmegyei kiküldöttség 2-ik szakbizottságának a 91. §. c) pontja iránt szerkesztett javaslata.

(Folytatás.)

Főorvos. 18. §. A főorvos hivatva van, éber figyelemmel kísérni a megye közegészségi állapotát. Jár-ványos vagy ragályos betegségek esetében, a mint tudomására jut azonnal a helyszínen megjelenik, a betegség további terjedésének megállítására szükséges intézkedést tesz s a betegeket gyógykezelésre alá veszi. A főorvos, az alispán rendeltére vagy a szolgabíró fel-szólítására köteles, a közegészséget érdeklő esetek, je-lenségek, hullák rendőri megsemmisítését, mint szakértő eszközölni.

19. §. A főorvos köteles a központi fegyenczelet hetenkint háromszor s szükség esetében uapontint meg-vizsgálni és gyógykezelni. Köteles továbbá a vidéki kór-házakat és gyógyszerházakat évenként legalább kétszer átnézni, és azok valamint a megye közegészségi állapo-táról az alispánnak részletes jelentést tenni. Az utjoczo-zásnál végzi a törvény által meg ruházott teendőket. Végül véleményez és esetleg eljár törvény vagy rende-lek által közegészségügyi vagy orvosrendőri tekintetben hozzáutalt ügyekben.

20. §. A közegészségügyi statisztikai adatokat, a kijelölt hatáskörben, az orvosok s az állatorvos gyűjtik össze s félévenként a főorvoshoz felterjesztik, kinek kö-telessége ezen adatok alapján az egész megye közegészség-ügyi statisztikáját, a fennálló szabályok szerint, összeál-lítani s a közelebbi félév első havában, jelentés mellett, az alispánnak előterjeszteni.

21. §. Az állatorvos kiváló figyelemmel köteles ki-sérni az állati betegségeket. Járvány vagy ragály eseté-ben annak elfojtására és terjedésének megállítására, a fenn álló rendeletek szerint s szigorúan eljár, összeállítja s a főorvoshoz beterjeszti a 29. §-ban előirt statisztikai kimutatást.

Mérnök. 22. §. A mérnök, mint a megye építésze, vezeti és felügyeli a megyének és községeknek száraz és vízfűtési ügyeit. Az alispán vagy községek felszólítására tervet és költségvetést készít a czélba vett építészről.

23. §. Különös feladata az utépítés lévén, ebből kifolyólag a) a közgyűlés által elhatározott utvonalakról mind műtani szempontból helyes, mind a forgalom ér-dekeinek megfelelő tervet és költségvetést készít; b) ezen tervnek műtani szempontból helyes végrehajtását felügyeli s első sorban erről felelős. c) az utmunka erő felosztásáról és a meglevő utak fenntartásáról előírán-yzatot készít, s annak a közgyűlés által jóváhagyott mó-don lett felhasználásáért felelős. d) az utépítési anyagok beszerzési módjáról az alispánnak waga idejében javas-latot tesz. Ezek céljából az utbiztosok rendelkezése alatt állanak.

24. §. A megyei mérnök felülvizsgálata előtt sem megyei, sem községi középület a használatnak át nem adható.

25. §. Az alispán rendeltére vagy a szolgabíró megkeresésére köteles a megyei vagy községi szempont-ból közérdekű szakértői vizsgálatot teljesíteni és arról véleményi adni; nemkülönben a szolgabíró hatósága alá tartozó építkezések (malom, gát, stb.) engedélyezésénél vagy eltávolításánál, hivatalos felszólításra, szakértőként közremunkálni.

Pénztárnok. 26. §. Pénztárnok csak is az lehet, ki akár saját tulajdon, akár egy kezesként igazolt sze-mély tulajdonához tartozó ingatlan vagyonon első helyre bekebelezett adóselelvén, akár közkeletű értékpapírban 5000 ft o. é. biztosítékot (cautio) nyújt. A biztosíték le-tételéig hivatalos működését meg nem kezdheti.

27. §. Felelős a kezelése alatt levő pénzekért és értéktárgyakért. Teendőit részletesen a fennálló pénztári szabályok határozzák meg, s köteles magát szigorúan azokhoz alkalmazni. A számvévo számfeljele nélkül semminemű pénztári bevételt és kiadást nem teljesíthet.

Ellenőr. 28. §. Az ellenőr a pénztárnoknál elő-adott módon (26. §.) 2000 ft biztosítékot köteles nyújtani.

29. §. A pénztárért a pénztárnokkal azonos fele-lősség alatt áll. Hatáskörét és kötelességeit a pénztári utasítás szabja meg, melyhez köteles szigorúan alkal-mazkodni.

Számvévo. 30. §. Az alispánnak a házi pénztárra tett utalványozását (1870. 42. t. cz. 58. §.) számbaveszi és ellenjegyzí, e nélkül a pénztárüzetést nem teljesíthet. Folyósítja a tisztviselők fizetéséről kiállított nyugtákat. A megyei pénztár és községek számadását, egy a gyá-mok árva számadásait megvizsgálja; a tisztviselők hi-vatalos kiküldetéséből, valamint a magán felek ügyeiből felmerült hivatalos utazásokról szerkesztett utinaplókat folyósítja s vizsgálatai eredményét az alispánnak illető-leg az árva székeknek terjeszti elő. Megyei középítkezé-seknél a vállalkozónak szóló fizetési utalványt számba-veszi és ellenjegyzí. Tudta és ellenjegyzése nélkül sem-miféle pénztalványozás nem történhetik.

31. §. Naplót vezet, melybe a hozzá utasított min-den ügydarab beíratandó és az ellátás ideje s eredménye

